

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

2022

Pavla Poláčková

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Kulturní život v Klatovech v letech 1918–1938

Pavla Poláčková

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

Kulturní život v Klatovech v letech 1918–1938

Pavla Poláčková

Vedoucí práce:

PhDr. Jan Lhoták, Ph.D.
Katedra historických věd
Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2022 .....

Obsah

I. Úvod.....	6
II. Pojem kultura a kulturní život obecně.....	8
1. Kultura	8
2. Kulturní život.....	10
III. Spolky v Klatovech během první republiky.....	12
1. Obecná charakteristika spolků a jejich typologie.....	12
2. Spolky pro podporu umění a věd a spolky pro družnou zábavu.....	13
3. Spolky pro podporu hospodářské činnosti.....	20
4. Dobročinné a humanitární spolky.....	20
5. Politické spolky.....	21
IV. Městská samospráva jako kulturní činitel.....	22
1. Divadlo.....	24
2. Knihovny a knihovnictví.....	25
3. Muzeum.....	27
V. Politické zvraty a jejich odraz v kulturním životě Klatov.....	29
1. Hospodářská krize.....	29
2. Nástup nacismu v Německu.....	31
VI. Závěr.....	34
VII. Seznam použitých pramenů a literatury.....	36
Prameny archivní.....	36
Prameny tištěné.....	36
Literatura.....	36
Kvalifikační práce.....	37
Internetové zdroje.....	38
VIII. Resumé.....	39
IX. Přílohy.....	40

I. Úvod

Tématem mé bakalářské práce je Kulturní život v Klatovech v letech 1918–1938. Vybrala jsem si ho z důvodu svého zájmu o kulturu v tomto období. Zvolená lokalita, město Klatovy, je místem mého narození a je mi tudíž velmi blízké.

Cílem mé práce je zmapování kulturní situace v Klatovech ve zvoleném období a jeho zhodnocení. Samotný pojem kulturní život je velmi mnohostranný (jak doložím v dalším textu), v mém pojetí bude s výjimkou školství zachyceno kulturní působení v celé jeho totalitě s výjimkou složité a mnohostranné problematiky školství. Chci představit kulturní vývoj vybraného okresního města jako určitého svébytného a svérázného prostředí, poukázat na události, osobnosti a souvislosti. Vedle toho bych chtěla vysledovat, jakým způsobem se toto prostředí vyrovnávalo s turbulencemi politických událostí (velká hospodářská krize, nástup nacismu v Německu). Časově je práce zařaditelná do meziválečného období: dolní hranicí je vznik Československa v roce 1918, za horní hranici jsem zvolila konec první republiky (1938). Pracovala jsem na základě metodologie z prostředí historických věd. Základní metodou při zpracovávání mi byla metoda přímá, informace jsem následně zařazovala do potřebného kontextu pomocí metody syntézy.

Práce bude mít čtyři části. V první části se budu věnovat několika definicím kultury a kulturního života. Druhá část se obsírně zabývá spolky v Klatovech. V úvodních pasážích vymezuji spolky s použitím jejich třídění z poloviny 19. století M. von Stuberauchem, poté se přesouvám k jednotlivým spolkům (kulturní, hospodářské, dobročinné a spolky zasahující do úředních a politických záležitostí). Každá kategorie obsahuje úvodní vymezení činnosti a jeho specifika a následně konkrétní projevy působení na klatovský kulturní život. Ve třetí kapitole s názvem Městská samospráva jako kulturní činitel budu předně popisovat hned několik významných událostí, které měly pro rozměr kulturního života v Klatovech v kontextu tématu práce význam (koncerty, návštěva prezidenta T. G. Masaryka, vztyčení Stromu republiky, zmínky o Dr. Karlu Hostašovi, výročí 28. října, výročí vydání časopisu Šumavan atd.). Dále se ve třetí kapitole věnuji vývoji kulturních institucí zřizovaných a provozovaných městskou samosprávou, tj. muzeu, divadlu a knihovnictví. Čtvrtá část, která má název Politické zvraty a jejich odraz v kulturním životě Klatov, si všímá pro sledované období dvou zásadních jevů: hospodářské krize a nástupu nacismu v Německu. V první podkapitole popisují situaci v Klatovech před hospodářskou krizí, její vypuknutí, projevy ve městě, způsob, jakým se s krizí Klatovy vyrovnávaly a konečně i její odraz v kulturním životě města. Založen byl například i Pošumavský autoklub (1936), proběhla návštěva Edvarda Beneše a dostalo se poctám několika osobnostem spojených s městem Klatovy

(Jaroslav Vrchlický, Antonín Randa, MUDr. Alois Mašek, Antonín Švehla, Dr. Karel Hostaš, Jindřich Vančura, Josef Klička, Karel Kramář). Druhá podkapitola zmiňuje zhoršení mezinárodních vztahů, které vygradovalo až k sepsání Mnichovské dohody ze září 1938. Také jsem zde popsala cestu Edvarda Beneše.

Při zpracování své bakalářské práce jsem využila vydaných i nevydaných pramenů. Z nevydaných pramenů mi množství informací poskytla pamětní kniha města Klatov z let 1905–1956, uložená ve Státním okresním archivu v Klatovech. Kniha vedle událostí politických a hospodářských zachycuje i mnohostranně kulturní život ve městě. Z tištěných pramenů pro mě měl zásadní význam časopis (týdeník) Šumavan, který vycházel v Klatovech v letech 1868–1941 a který je kompletně přístupný v Národní digitální knihovně. Obsahuje informace o dění ve městě nejen z hlediska kulturního, ale i politického a také zprávy z každodenního života, jež mnohdy ilustrativně dokreslují sledované jevy. Hojně Šumavan referoval o spolkové činnosti. Z ostatních periodik jsem podnikla sondáž do dalšího klatovského časopisu Klatovský kraj, který však byl zaměřen především na zemědělství a kulturní život reflektoval minimálně.

Z literatury k dějinám města Klatov má stěžejní význam monografie redigovaná Lenkou Sýkorovou.¹ Na rozdíl od starších zpracování je v knize věnována zevrubná pozornost meziválečnému období z let 1918–1938 včetně kulturních souvislostí. Pro aktivity konkrétních kulturních institucí a spolků jsem využila publikací vydávaných u příležitosti jejich kulatých výročí,² vydávané s různým časovým odstupem od sledovaného období. Jako sekundární zdroj mi v první řadě posloužila rigorózní práce od Josefa Marcela o Dr. Karlu Hostašovi, významném klatovském starostovi.³ Užitečnými byly rovněž dílčí postřehy v dalších kvalifikačních pracích (kupř. diplomové práce Šárky Novákové Turkové informace v kapitole o Knihovnách a knihovnictví).

¹ SÝKOROVÁ, Lenka a kolektiv autorů. *Klatovy*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-018-0

² *125 let Pěveckého sboru Šumavan Klatovy, člena Unie českých pěveckých sborů: 1861–1985*. 1. vyd. Klatovy: Stálá divadelní scéna, 1986; KOUBOVÁ, Zdeňka. *50. výročí Stálé divadelní scény Klatovy*. 1. vyd. Klatovy: Stálá divadelní scéna, 2013; RUBÁŠ, Iwan. *150 let klatovského Sokola*. 1. vyd. Klatovy: Majka, 2018; VANČURA, Jindřich. *Padesát let Měšťanské Besedy klatovské (1863–1913)*. 1. vyd. Klatovy: Měšťanská beseda, 1913.

³ MARCEL, Josef. *JUDr. Karel Hostaš, život představitele místní elity na přelomu 19. a 20. století*. Praha, 2007. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta. Ústav českých dějin.

II. Pojem kultura a kulturní život obecně

1. Kultura

Slovo *cultura* pochází z klasické latiny (*colero–cultura*)⁴ a použil ho již Cicero jako metaforické označení filosofie, která pěstuje ducha, tedy jako proces vzdělávání, kultivace a civilizace. Původně šlo pouze o vzdělávání země, později se vnitřní úsilí zaměřilo na přetvoření, zdokonalení ducha a rozumu. Kultura byla brána jako protiklad k přírodě. Během osvícenství byla kultivace osobnosti povýšena na kultivaci lidstva jako celku a toto zdokonalování se stalo osou celých dějin. Trochu širší pohled umožňuje kultura vymezená jako *kreace*, což je umělecká, vědecká, filozofická i řemeslná tvorba. Tato tvorba pak dále vymezuje kulturu jako potřebu, kulturu jako artefakt a kulturu jako hodnotu. Podle segmentárního vymezení kultury jde o souhrn veškerých hmotných a duševních projevů lidské činnosti.⁵

Dáme-li kulturu do souvislosti s civilizací, pak je kultura toto: civilizace jako proces samovývoje člověka, odlišný od vývoje ostatní přírody, odpovídá základním principům teoreticko-metodologického pokroku v historicismu. Jednotlivec může být zúčastněn v kultuře pouze svou činností, a to v historickém procesu pokroku, což je základní princip „lidské přírody“ na rozdíl od „fyzické přírody“. Kultura měla být také lékem, který by odstraňoval sociálně třídní nespravedlnosti dané společnosti.⁶

Kultura je chápána jako nejproměnlivější sféra života společnosti v celé její šířce a zároveň nejkonzervativnější.⁷ Dá se říci, že pokud ji sledujeme od plakátů a aktualizačních kupletů v kabaretech přes kulturní úroveň vztahů mezi politickými elitami a střídání uměleckých slohů či vývoj vědy až po zakořeněné vztahy, které jsou určované zvykovými normami spoluzití mezi lidmi na venkově (tvořícími na desetiletí do sebe se uzavírající společenství), pochopíme, že vyložit tuto sféru v celém rozsahu ani v rozmezí celých desetiletí vlastně nelze.⁸

Pokud bychom chtěli pochopit rozdílné teorie kultury, museli bychom vyjít z obsahu pojmu, který je právě základem charakteristiky jeho rozsahu při rozlišování širokého a užšího pojetí kultury, která jsou odvozena z forem celkových (materiální a duchovní kultura), anebo

⁴ PETRÁŇ, Josef. *Dějiny hmotné kultury I.*, Praha 1985, s. 17.

⁵ LENDEROVÁ, Milena. *Kulturní dějiny? Kulturní dějiny!*, Pardubice 2007, s. 9–10.

⁶ PETRÁŇ. *Dějiny hmotné kultury I.*, s. 19.

⁷ KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918–1938). Díl první: Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918–1929)*. Praha 2003, s. 197.

⁸ KÁRNÍK. *České země v éře První republiky (1918–1938). Díl první: Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918–1929)*. s. 197.

dílčích (především ve sféře duchovní kultury). Proti širokému vymezení civilizace se vžilo spíš užší pojetí kultury. Často se také setkáváme se záměnou slov civilizace a kultura. Kulturní archetypy (tak nazvané podle C. G. Junga) jsou společné různým kulturám a dobám.⁹ Ve vztahu kultury a společnosti mohou být dějiny kultury interpretovány jako dějiny společnosti. Jako jeden z osobitých rysů kultury je považován dle dosavadních definic fakt, že je podmíněna její vlastní nahromaděnou minulostí, žije ve společenské přítomnosti a také je zárodkem budoucnosti. Pokud je kultura brána z hlediska aktivní tvořivé činnosti, musíme vzít v potaz i člověka jako původce materiální kultury.¹⁰

V Dějinách hmotné kultury v období středověku a raného novověku od Josefa Petráně panuje názor, že hmotnou a duchovní kulturu nelze oddělovat. Na pojetí Čenka Zírta, který se zabýval kulturní historií, vznikl časopis Kuděj, ve kterém se přiklonil k jiné možnosti uchopení kulturních dějin, a to tak, že základem bylo sémiotické (symbolické) vymezení kultury, které vychází ze sociální (kulturní) antropologie. Ta se zaměřuje na studium člověka a kultury a na studium člověka jako kulturního činitele. Sleduje se tím původ a znaky kultury, kulturní změny a vlivy, studuje, jakým způsobem lidé jednají, stolují, obchodují, vyměňují si zkušenosti atd. Jedním slovem jde o to, na čem záleží kulturní komunikace mezi lidmi.¹¹

Definovat pojem kultura se snažilo mnoho osobností, ale v poslední generaci se jím označuje široká škála artefaktů (vizuální objekty, nástroje, domy a tak dále) a každodenních činností neboli „praktik“ (rozhovory, čtení, hraní her). Tento význam byl ve své podstatě prezentován již v roce 1871 Edwardem Tylorem, který svou definici kultury předložil ve svém díle Primitivní kultura. Kulturu pojal jako komplexní celek zahrnující znalosti, víru, umění, mravy, právo, zvyky a další schopnosti a návyky získané člověkem, který je členem společnosti. Používání pojmu kultura v širším slova smyslu podnítil antropologický zájem.¹² Zájem o kulturní studia a kulturu jako takovou začal být čím dál viditelnější v 80. a 90. letech. V různých disciplínách (psychologie, geografie, ekonomie, historie) měl tento obrat ke kultuře pochopitelně i různé důsledky a různý smysl.¹³ Díky setkání historie a antropologie (historická antropologie) bylo používáno pojmu kultura v množném čísle a ve stále širším významu.

Kulturní vědy spíš déle než ty přírodní vědy zůstávají v těsném spojení s filosofií. V úvahách o povaze kulturních věd byl vždy brán zřetel na dvě hlediska, dva různé pohledy. První pohled je ze strany odborných badatelů v kulturních vědách: historici, filologové, právníci, sociologové. Je zde ten problém, že všeobecné konkluse těchto odborníků se

⁹ PETRÁŇ. *Dějiny hmotné kultury I.*, s. 41–44.

¹⁰ PETRÁŇ. *Dějiny hmotné kultury I.*, s. 45–46.

¹¹ LENDEROVÁ. *Kulturní dějiny? Kulturní dějiny!*, s. 10–11.

¹² BURKE, Peter. *Co je kulturní historie?*, Praha 2011, s. 44.

¹³ BURKE. *Co je kulturní historie?*, s. 45.

opírají pouze o výtěžky jednotlivé vědy a ne o přehled po celém okrsku kulturních věd. Druhý pohled pak mají filosofové těch směrů, které se orientovaly směrem kultury duchové.¹⁴ Kulturní vědy mají také těsnější vztah k životu. Ty poznávají kulturu, zároveň jsou samy kulturou a mají vliv na její další vývoj. Člověk v kultuře v podstatě poznává dílo člověka.¹⁵

2. Kulturní život

Pojem kulturní život není obecně přesně definovaný, ale lze vycházet z prací, které s tímto termínem operují. O kulturním životě se lze něco dozvědět, pokud se na něj podíváme z hlediska sociologie, tzv. kulturní sociologie nebo sociologie kultury. Díky hledání souvislostí mezi kulturou a společností a snahám o vysvětlení sociálních a kulturních jevů a o vysvětlení zákonitostí těchto vztahů byl možný vznik bádání v odvětvové části sociologie, kterou nazýváme sociologie kultury.¹⁶ Sociologie se kulturou soustavně začala zabývat zhruba až ve 20. století, a proto jsou počátky sociologie kultury spjaty už s výsledky zkoumání v ostatních společenských vědách. Avšak poslední dobou vývoj čím dál více vyzdvihuje společenskou potřebu sociologie kultury jako disciplíny zkoumající vývoj a strukturu kultury v závislosti na vývoji a struktuře společnosti a objasňující společenskou funkci kultury (např. úloha kultury v životě lidí za socialismu).¹⁷ Teorie kulturní pragmatiky je jádrem současné kulturní sociologie, která v poslední době posunula do popředí sociologického diskursu téma formování sdílených výkladů toho, jakou povahu má náš svět, kdo jsme, kam směřujeme a co můžeme očekávat od druhých. Kulturní sociologie tedy znovu nastolila relevanci teoretických problémů, které se týkají vztahu sociálního jednání a kultury.¹⁸

Sociologie kultury je dodnes používána v různých významech a asi nejvíce odlišné je její pojetí v buržoazních společenských vědách a také v systému marxistických věd o kultuře a společnosti. Je pak chápána jako komplexní, a tedy je i v poznávání jevů požadována komplexnost. Vývoj zkoumání vztahu kultury a společnosti probíhal v buržoazních společenských vědách nejdříve v rámci nesociologických věd, až později se sociologie kultury konstitovala jako samostatná sociologická disciplína. K těm nejvýznamnějším směrům buržoazní sociologie kultury patří tyto: antropologizující sociologie kultury,

¹⁴ POPELOVÁ, Jiřina. *Poznání kulturní skutečnosti*, Praha 1936, s. 7.

¹⁵ POPELOVÁ. *Poznání kulturní skutečnosti*, s. 88.

¹⁶ MATĚJŮ, Martin. *Sociologie kultury a kulturně výchovné činnosti. Učební text pro 4. ročník gymnázií*. Praha, 1987. s. 32.

¹⁷ MATĚJŮ. *Sociologie kultury a kulturně výchovné činnosti. Učební text pro 4. ročník gymnázií*, s. 32.

¹⁸ MARANDA, Radim a SZALÓ, Csaba. *Kulturní sociologie*. Brno 2013, s. 8.

historizující sociologie kultury, psychologizující Freudovo a neofreudovské pojetí kultury, kulturologické pojetí, idealistické chápání vztahu kultury a společnosti, strukturálně funkcionalistické pojetí kultury a kulturního systému, tradiční pojetí kultury, evolučně ideologické pojetí.¹⁹

Jako zástupce a hlavní motor americké kulturní sociologie lze považovat Jeffreyho C. Alexandera. Právě jeho kulturní sociologii lze nejstručněji charakterizovat jako směr, který je založený na předpokladu, že kultura je sociální silou a nikoli odleskem materiálních faktorů, produktem biologické dědičnosti nebo artefaktem vnějšího přírodního prostředí.²⁰

---

¹⁹ MATĚJŮ. *Sociologie kultury a kulturně výchovné činnosti. Učební text pro 4. ročník gymnázií*, s. 33–34.

²⁰ SKOVAJSA, Marek. *Struktury významu. Kultura a jednání v současné sociální teorii*. Praha 2013, s. 26–27.

III. Spolky v Klatovech během první republiky

1. Obecná charakteristika spolků a jejich typologie

Spolky představovaly ve společenském životě druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století významný fenomén, který se výrazně projevil v politickém a kulturním životě občanské společnosti a jejím formování.²¹ Vzhledem k široké škále oblastí, jimž se spolky věnovaly, je lze dělit podle různých kritérií: podle data jejich vzniku a tím i jejich četnosti, podle postoje státu k jejich vzniku a činnosti, podle účelu spolku atd. Systematické třídění spolků se snažily zavést i úřední statistiky, které se vedly už od 40. let 19. století v Rakousku. V 50. letech se pak začalo pracovat s osmnácti kategoriemi spolků.²² Na popud ministra vnitra a na základě úředních pramenů v roce 1857 vypracoval M. von Stubenrauch statistické dělení spolků, ve kterém rozlišuje celkem osm hlavních skupin (toto dělení je použito i v následujícím textu, vynechány byly pouze kategorie, u kterých se v Klatovech nepodařilo zjistit žádného zástupce):

1. spolky k religiózním účelům
2. dobročinné a humanitární spolky
3. spolky na podporu spořivosti (spořitelny, svépomocné spořitelní a konzumní spolky)
4. zástavní ústavy a zápůjční spolky
5. spolky pro podporu hospodářské činnosti: zemědělské a lesnické spolky, spolky pro podporu hornictví, k oživení živností, obchodu a k provozování průmyslových podniků, spolky pro stavbu a provoz komunikací, kreditní ústavy, pojišťovací spolky, všeobecné zaopatřovací a rentovní ústavy (tj. akciové životní pojištění)
6. spolky pro podporu umění a věd
7. spolky pro družnou zábavu
8. různé²³

²¹ Více k fenoménu spolkového života v 19. století HLAVÁČKA, Milan. *České země v 19. století I. a II.* Praha 2014.

²² 1. církevní a náboženské spolky, 2. dobročinné a humanitární spolky, zaopatřovací, rentovní a penzijní ústavy a vzájemně podpůrné spolky, 4. pohřební spolky, 5. spořitelny, 6. zastavárny, 7. zemědělské spolky, 8. spolky pro průmysl, obchod a živnosti a úvěrové spolky, 9. akciové spolky pro stavbu a provoz železnic, mostů, silnic a vodních cest, 10. spolky pro pravidelný transport po vodě i po souši, 11. spolky pro důlní podnikání a rozvoj hornictví, 12. kolonizační spolky, 13. pojišťovny, 14. muzea a spolky pro vědu a umění, 15. čtenářské a zábavné spolky, 16. tělovýchovné spolky, 17. akciové společnosti, 18. kategorie pro spolky nezařazené do výše uvedených skupin (DRAŠAROVÁ, Eva. *Typologie spolků v Čechách v 50. letech 19. století.* In: Seminář a jeho hosté. Sborník k 60. narozeninám doc. dr. Rostislava Nového. Praha 1992, s. 272).

²³ DRAŠAROVÁ. *Typologie spolků v Čechách v 50. letech 19. století.* s. 272.

Po roce 1848 došlo i v Klatovech k velkým změnám a to mělo za následek rozkvět v umělecké a kulturní činnosti a také se začala více, jakožto rodný jazyk, používat čeština. Ta však byla úřední řečí až od roku 1862. Na tom měl velkou zásluhu Josef Kajetán Tyl, který měl klatovský divadelní pobyt a také styky mezi místními osobnostmi a Prahou. Pak se začaly v Klatovech objevovat různé sdružování a veřejné aktivity. Těmi prvními a současně předními byly pěvecký sbor Šumavan (1861) a Měšťanská Beseda (1863).

Činnost spolků určovaly zpravidla pravidelné schůze. Některé jich mělo více nebo méně, ale minimálně jednou za rok se konala výroční schůze, která představovala vyvrcholení celé činnosti. Šlo o slavnostní záležitost, při níž se volilo nové představenstvo spolku. Proto vždy byla její součástí nějaká přednáška nebo kulturní či zábavní akce. Spolky kromě vlastních schůzí pořádaly různé vycházky, exkurze a společenské zábavní akce.

2. Spolky pro podporu umění a věd a spolky pro družnou zábavu

Ve sledovaném období let 1918–1938 se v této kategorii v Klatovech etablovaly následující spolky: Divadelní společnost, Dramatický kroužek, Dramatický odbor Družstva pro postavení divadelního domu, Klub filatelistů, Klub fotografů amatérů, Klub pošumavských cyklistů, Klub šachistů, Měšťanská beseda, Orchestrální sdružení, Okrašlovací spolek, Pošumavský aeroklub, Spolek divadelních ochotníků Luban, Spolek divadelních ochotníků Tyl, Sportovní klub a Sportovní klub Šumavan, Šibřinky Sokola klatovského, TJ Sokol, Zábavní a vzdělávací spolek Klatovan, Zpěvácký spolek Šumavan.

Jistě nejvýznamnější místo mezi kulturními spolky patřilo místnímu odboru **Tělocvičné jednoty Sokol**. Na začátku její činnosti stáli pánové Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner. Prvním starostou Sokola byl právě Fügner, který vymyslel i osobní tykání a oslovení bratře, zatímco Tyrš byl tím, kdo vymyslel základní strukturu spolku, tělocvičnou soustavu, cvičící skladby, příslušné názvosloví atd. První cvičení začalo v prosinci 1863. Základem budoucího hnutí byly tzv. jednoty. První vznikla v Praze a pak následovala města Jaroměř, Kolín, Nová Paka, Příbram, Jičín, Kutná Hora, Brno, Olomouc. Od roku 1884 se pak jednoty soustřeďovaly do zemských žup. Sportovní aktivity Sokola byly především cvičícími slavnostmi, ze kterých se vyvinuly Sokolské slety. První z nich proběhl 18. června 1882 v Praze. Další pak byly v letech 1891, 1895, 1901, 1907, 1912, 1920, 1926, 1932, 1938 a poslední historický v roce 1948. Od roku 1926 se pořádaly na sokolském stadionu na Strahově v Praze. V roce 1869 byl založen první ženský sokolský spolek „Tělocvičný spolek

paní a dívek pražských“ vedený Sofií Podlipskou, roz. Rottovou.²⁴

V Klatovech vznikla díky několika aktivním a pokrokovým mužům samostatná tělocvičná jednota na jaře 1868 a přičlenila se k nově založenému pražskému fenoménu – k Sokolu. Stalo se tak v hostinci Měšťanské Besedy. První neoficiální schůzka byla 23. května, poté probíhaly různé přípravné úkony a projednávání stanov. Odpověď z Prahy na sebe nenechala dlouho čekat schválené stanovy byly královským místodržitelstvím podepsány 8. června 1868. Toto datum lze tedy označit jako vznik Klatovské tělovýchovné jednoty Sokol.²⁵ Sokol byl o 9 let později zrušen a místo něj vznikl dobrovolný hasičský sbor. Opět byl obnoven roku 1886, proběhla ustavující valná hromada a od té doby jeho činnost trvá dodnes.

Ještě před první republikou byl Sokol během 1. sv. války významnou součástí československých legií (Rusko, Francie). T. G. Masaryk tuto organizaci velmi uznával a sám prohlásil, že bez Sokola by nebyly legie a bez legií by nebylo Československo. Během první republiky byl Sokol doslova celonárodní organizací. Každý 15. občan se stal jeho členem a celkový počet se blížil k milionu. Sokolští sportovci se stali páteří reprezentačních výběrů našeho státu a jedním z jeho prvních úspěchů byla zlatá medaile z olympijských her, které se konaly roku 1924 v Paříži a kterou získal gymnasta Bedřich Šupčík.²⁶

Během první světové války měl Sokol velmi omezenou činnost a přestože byla v prosinci 1915 rozpuštěn Česká obec sokolská, jednotlivé jednoty fungovaly dále. Klatovská sokolovna v letech 1914 až 1915 fungovala jako vojenský lazaret neboli nemocnice a potom až do roku 1919 jako veřejná vývařovna a výdejna jídel pro chudé. Po roce 1919 se činnost Sokola znovu začala dostávat tam, kde byla před válkou.²⁷ Roku 1921 se začalo uvažovat o přístavbě sokolovny a v dalších letech několik společenských událostí velmi přispělo ke společenské prestiži. Kupříkladu slavnostní odhalení pomníku padlých v první světové válce (28. října 1922) nebo při návštěvě prezidenta T. G. Masaryka (3. května 1923).

TJ Sokol v meziválečném období pořádal vzpomínkové večery²⁸ věnečky²⁹, silvestrovské večery³⁰, biograf³¹, besedy³², masopustní zábavy³³ a Pěvecký sbor Sokola klatovského i různá vystoupení.³⁴ Například v roce 1932 proběhla vzpomínková slavnost na jubilejní 25. výročí otevření klatovské sokolovny.

Šumavan o tom informuje: „*Vzpomínkový večer na krásnou chvíli slavnostního otevření klatovské sokolovny pořádá v jubilejní den 25letého výročí této krásné slavnosti tělocvičná*

²⁴ Klatovská historie. *150 let klatovského Sokola*, s. 2–3.

²⁵ Klatovská historie. *150 let klatovského Sokola*, s. 8.

²⁶ TJ Sokol – Historie Sokola. [cit. 8. 4. 2022].

²⁷ Klatovská historie. *150 let klatovského Sokola*, s. 26–27.

²⁸ Šumavan 64, 1932, č. 4, 16. 1.

²⁹ Šumavan 52, 1920, č. 11, 7. 2.

³⁰ Šumavan 52, 1920, č. 1, 3. 1.

³¹ Šumavan 58, 1926, č. 1, 5. 1.

³² Šumavan 58, 1926, č. 36, 8. 5.

³³ Šumavan 62, 1930, č. 11, 8. 2.

³⁴ Šumavan 64, 1932, č. 45, 8. 6.

*jednota Sokol, která k ní zve veškeré členstvo, příznivce a své přátele a všechny ty, kdož účastni byli při této práci a pomáhali sbírkami rozmnožovati fond na stavbu sokolovny.*³⁵

Několik let se hledalo vhodné místo pro sokolský stadion a v roce 1926 byly zakoupeny pozemky pod Hůrkou, okamžitě se začalo s výstavbou a roku 1930 byl hotový stadion předán k užívání.³⁶

Mimo tělovýchovu se vliv a činnost Sokola rozšířil i na dění ekonomické, kulturní, sociální a politické a v podstatě se stal zástupným symbolem českého národa a samostatného státu. Právem bylo toto období nazýváno zlatým věkem Sokola.

V průběhu první republiky se měnili starostové TJ Sokola, probíhaly Všesokolské slety, Župní slety a slety Šibřinek a různé společenské události. Jedním z nejúspěšnějších roků během trvání TJ Sokola Klatovy byl rok 1936 a o dva roky později po vyhlášení „Druhé republiky“ pro Sokol nastaly horší časy.³⁷

V roce 1938 se konaly přípravy na X. všesokolský slet, ale Mnichovská dohoda a okupace českých zemí v březnu 1939 rozmetala všechny naděje na poklidnou dosavadní činnost Sokola. Po nástupu Reinharda Heydricha na podzim 1941 proběhla Akce Sokol, kdy bylo při zatýkání vedení sokolských obcí, žup a funkcionářů sokolských jednot postiženo postiženo zhruba 1 500 sokolů. Ti poté byli transportováni přes Malou pevnost v Terezíně do koncentračního tábora v Osvětimi.³⁸

Stejně jako TJ Sokol, byla též **Měšťanská beseda** velmi významným spolkem, který kulturní život Klatov obohacoval. Zřízení Měšťanské besedy bylo povoleno počátkem roku 1863 a několik dní na to byla uskutečněna první valná hromada, které se účastnilo 52 členů. Podle spisovatele A. V. Šmilauera - Šmilovského měla beseda sloužit k pěstování ušlechtilé společenské zábavy hlavně zpěvem a hudbou, šíření občanské vzdělanosti čtením časopisů, knih, rozhovory a přednáškami. První sídlo měla Měšťanská beseda na rohu ulice Říšské a Hvězdové „U Pohanů“, později přesídlila do domu p. Trundy v Krameriově ulici a několik let jednala i v hotelu Menšík a v kavárně Slávie.³⁹

Ve svých nových vkusně vypravených místnostech přivítala dne 22. září 1863 četné hosty, kteří se přišli zúčastnit slavnostního zahájení její činnosti. Spolek měl řadu členů a zhruba o rok později byl zvolen první čestný člen, kterým byl profesor P. Neufuss.

Společenský život v Klatovech se rozproudil hlavně díky různým událostem konaných v Měšťanské besedě. Probíhaly zde oblíbené merendy (věnečky), masopusty, věnečky po velké pouti a po posvícení, zábavy, reprezentační plesy atd.⁴⁰ Pěstování společenského

³⁵ Šumavan 64, 1932, č. 4, 16. 1.

³⁶ Klatovy – moje městečko. Spolky a organizace.

³⁷ Klatovská historie. 150 let klatovského Sokola, s. 33.

³⁸ TJ Sokol – Historie Sokola. [cit. 8. 4. 2022].

³⁹ Klatovy – moje městečko. Spolky a organizace. [cit. 8. 4. 2022].

⁴⁰ VANČURA, Jindřich. *Padesát let Měšťanské Besedy Klatovské*. Klatovy 1913, s. 13–15.

života se projevilo pořádáním hudebních zábav, tanečních věnečků po pouti, v masopustě, posvícení atd. Oblíbené pak byly i zábavy kateřinské, mikulášské a silvestrovské.⁴¹

Jindřich Vančura popisuje význam Měšťanské besedy: „*Je tedy vidět, že v nových místnostech prožila Měšťanská Beseda rušnou dobu národního života během druhé poloviny 60tých let a prvních let 70tých. Členové tohoto spolku se účastnili i významných událostí v jiných městech. Kupříkladu položení základního kamene Národního divadla v Praze. Této události se účastnili dva členové. Na oslavu tohoto byla ve spolupráci s ostatními klatovskými spolky pořádána velká národní slavnost na Hůrce.*“⁴²

Kolem roku 1877 se v Měšťanské besedě vydělily dva odbory: odbor pro zavedení střelby do terče a odbor pro pořádání zábav a přednášek. Díky tomu, že byly ve spolku výborné síly umělecky zaměřené se velmi dobře dařilo druhému zmíněnému odboru. Byly častěji pořádány hudební zábavy spojené se zpěvem a při těchto akcích se zapojoval zpěvácký spolek Šumavan. Také na podnět významného člena Měšťanské besedy prof. Práška se každou sobotu pořádaly přiměřené přednášky z řady oborů. Přestože měl dobré myšlenky na rozvíjení přednášek, kultury a snahu o osvěžení besedního života, příliš se nepotkával se sympatiemi členstva. Bohužel po volbách do obecního zastupitelstva na začátku roku 1881 nebyl prof. Prášek zvolen ani do výboru besedního ani do odboru literárního.

V průběhu dalších let probíhaly valné hromady, kulturní akce, slavnosti atd. Vedle Měšťanské besedy v Klatovech vznikla tzv. Literární Jednota . Od roku 1898 byl jednohlasně předsedou spolku volen Dr. Karel Hostaš. Tou dobou zavládl v Besedě ještě živější ruch díky tomu, že v jejích místnostech hledaly útulek další místní spolky: lesnický, myslivecký, místní turistický odbor, sportovní klub a akademický spolek Úhlava. Na slavnostní valné hromadě byl jednohlasně přijat návrh výboru o tom, aby předseda Dr. Karel Hostaš byl za své zásluhy v rámci spolku jmenován jeho čestným členem.⁴³

Z Měšťanské besedy vycházely i jiné podněty než jen ty, které přispívaly ke kultuře. Například v době, kdy spolek mezi svými členy hostil ty nejznamenitější světské profesory od nich vyšel podnět k založení prvního českého místního listu Šumavana v právě založené tiskárně. Prostřednictvím vlasteneckých mužů, kteří sídlili v městské radě a díky nezištné pomoci místních učitelů a profesorů bylo podniknuto založení několika nových a potřebných škol v Klatovech.

Po novém vlasteneckém hnutí se v Klatovech nedostávalo střediska, ze kterého by vycházely nové podněty k práci národní a které by přitahovalo obyvatele města a budilo ty vrstvy, které jsou kulturně a národně neuvědomělé. Vlastenecká společnost v Klatovech se totiž do té doby scházela po vinárnách a tedy není divu, že tato myšlenka vznikla. Netrvalo

⁴¹ Klatovy – moje městečko. Spolky a organizace. [cit. 8. 4. 2022].

⁴² VANČURA. *Padesát let Měšťanské Besedy Klatovské*, s. 16–19.

⁴³ VANČURA. *Padesát let Měšťanské Besedy Klatovské*, s. 20–22.

dlouho a po potvrzení stanov, které byly předloženy pražskému místodržitelství ke schválení. Potvrzení stanov však bylo podmíněno provedením několika oprav a doplňků, aby se v nově založeném spolku nedělo nic země zrádného.⁴⁴

Úkolem spolku Měšťanská beseda bylo ušlechtilé společenské zábavy hlavně zpěvem a hudbou, šíření vzdělanosti občanské čtením časopisů, knih, rozhovory a přednáškami. Přístup do spolku byl podmíněn pouze malým zápisným a drobnými měsíčními příspěvky. Měšťanská beseda v meziválečném období pořádala různé hudební a recitační večírky⁴⁵, z její spolkové knihovny se půjčovaly knihy⁴⁶, ve spolkové místnosti „Slavia a v hotelu Centrální“⁴⁷ konala řádné valné hromady⁴⁸ atd. Například v roce 1934 proběhla slavnost na počest sedmdesátých narozenin zasloužilého rodáka a čestného měšťana Klatov, politika a právníka pana JUDr. Antonína Schauera.⁴⁹

Šumavan o tom informuje: „*Večer na počest sedmdesátin českého měšťana klatovského Dra. Ant. Schauera pořádá Měšťanská beseda v Klatovech ve velké dvoraně hotelu Centrální v sobotu dne 7. dubna t. r. za osobní účasti jubilanta. O životní práci Dra. Ant. Schauera promluví o večeru p. Stan. Bouček, vicepresident krajsk. trest. soudu v Praze v. v., jenž do Klatov zavítá s četnými zástupci kroužku Klatovanů v Praze. O spoluúčinkování bude požádán pěvecký kroužek Sokola klatovského. Po skončení oficiální oslavy koncertuje hudba.*“⁵⁰

Zpěvácký spolek Šumavan přispíval ke kulturnímu životu v Klatovech svými veřejnými koncerty a pěveckými zábavami. Ve své definitivní podobě byl členem Unie českých pěveckých sborů. V polovině 19. století vyvstala potřeba vytvořit středisko, které by zaměřením ke vzdělání ušlechtilou zábavou – hudební činností – povzbuzovalo a šířilo národní uvědomění. Tímto střediskem se tedy v roce 1861 stal pěvecký spolek Šumavan. Vznikl z podnětu členů dříve existujícího pěveckého kvarteta. Stanovy byly místodržitelství předány na počátku roku 1861, ale až v říjnu toho roku byly schváleny. Podle těchto stanov bylo účelem spolku pěstování mužského zpěvu slovanského, zpěvácké zábavy, veřejné koncerty, výlety zpěvácké a účinkování při zvláštních slavnostech.

Asi největší zásluhy o rychlý vzestup spolku patří prvnímu sbormistrovi „řediteli“ panu Ing. Petru Jirgesovi. Už čtyři měsíce po založení spolku měl Šumavan první vystoupení na veřejnosti. Deset let byl soubor pouze mužský a až od roku 1871 se k němu začaly přidávat i ženy.⁵¹ Od roku 1876 kvůli hospodářským poměrům klesla činnost Šumavana, ale po dvaceti

⁴⁴ VANČURA. *Padesát let Měšťanské Besedy Klatovské*, s. 17.

⁴⁵ Šumavan 52, 1920, č. 27, 3. 4.

⁴⁶ Šumavan 58, 1926, č. 68, 4. 9.

⁴⁷ Šumavan 66, 1934, č. 31, 18. 4.

⁴⁸ Šumavan 62, 1930, č. 15, 22. 2.

⁴⁹ Šumavan 66, 1934, č. 10, 3. 2.

⁵⁰ Šumavan 66, 1934, č. 27, 4. 4.

⁵¹ *125 let pěveckého sboru Šumavan Klatovy*, Klatovy 1986, s. 3–6.

letech se díky novému starostovi se obnovily všechny dříve pořádané druhy zábav a také se pořádalo více koncertů. Na přelomu 20. století představitelé obce konečně uznávají prospěšnost tohoto spolku. Od roku 1861 do roku 1945 se ve funkci předsedy spolku vystřídal 10 činovníků, 15 sbormistrů a proběhlo zhruba 130 vystoupení. Sbor funguje až do dneška a v současnosti v jeho čele jako sbormistryně stojí paní Tereza Groesslová. Za dlouhá léta existence spolku se Šumavan stal trvalou součástí kulturního života města Klatovy. Díky patří i jeho zřizovateli, Stálé divadelní scéně v Klatovech, která poskytuje činnost v divadle.⁵²

Jednou z nejvýznamnějších kulturní akcí roku 1922 byl společný koncert pěveckého sboru Šumavan a sušického Svatoboru ve spolupráci s 56-člennou posádkovou hudbou z Chebu. Ti všichni 3. června v městské koncertní síni provedli Dvořákovo oratorium Svatební košile. Tato akce měla velký ohlas u klatovského publika. Další důležitou událostí téhož roku byly slavnosti u příležitosti položení základního kamene pomníku padlým v první světové válce.⁵³ To se stalo 29. června a během následujících dnů proběhly další události: slavností akademie v městském divadle za účasti několika pěveckých sborů (30. června), smuteční tryzna odstartovala na náměstí akci věnovanou vzpomínce na padlé (1. července), vlastní položení základního kamene nového památníku v městských sadech (2. července). Odpoledne toho dne pak v městských sadech vypukla slavnost, která byla zároveň sbírkou na stavbu památníku.⁵⁴

V době kdy měla svou činnost Měšťanská beseda, v Klatovech vznikla **Literární jednota**. Nebyla tak významná jako předešlé spolky, ale podala podnět k založení muzea. Ustavující schůze byla pořádána v květnu 1881 v hostinci „Na Rychtě“ a při svém založení měla 3 zakládající členy a 154 činných členů. Mimo to, že odebírala 20 časopisů tak pořádala všelijaké dýchánky, slavnosti, přednášky a oslavy. Její hlavní zásluhou je podání podnětu k založení městského muzea (rok 1881).⁵⁵

Zábavní a vzdělávací spolek Klatovan byl známým spolkem především díky pořádání přednášek, plesům a jiným aktivitám. Roku 1877 se sešlo několik významných osobností Klatov (František Spora, Josef Fügner, Eduard Kunzman) a rozhodli se založit čistě klatovský spolek, který pojmenovali Klatovan. Prvním předsedou se stal již zmíněný František Spora. Spolek pořádal různé přednášky (fyzika, zeměpisné položení Klatovska, dějiny české i klatovské). Kromě toho pořádal večírky, výlety, dva plesy v roce, divadelní představení atd. Členové byli vybíráni velmi pečlivě, například v roce 1878 ze 17 zájemců o

⁵² *125 let pěveckého sboru Šumavan Klatovy*, s. 7–20.

⁵³ SÝKOROVÁ, Lenka. *Klatovy*. Praha 2010, s. 391.

⁵⁴ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 392

⁵⁵ Klatovy – moje městečko. Spolky a organizace. [cit. 8. 4. 2022].

členství 6 neuspělo. Všichni členové Klatovanu se pak stali i členy hasičského sboru. Spolek pak přispíval na mnoho projektů: výstavba Národního divadla v Praze a v Brně, klatovská sokolovna, Husův pomník v Praze, veřejná čítárna v Klatovech). V Klatovanu byl také vyučován zpěv pod vedením Mansveta Kličky.⁵⁶

Spolek akademiků Úhlava funguje až dodnes a navazuje na činnost Akademického spolku. Mimo jiné na vzdělávací činnost, cestovní ruch, životní prostředí a jiné oblasti. Tento spolek za svůj účel považoval šíření osvěty, spolupráci mezi členy a také spolupráci s jinými spolky, které měly stejné zaměření. Svého účelu chtěl spolek dosáhnout např. pořádáním přednášek a také zábav, jež byly podporovány příspěvky od členů a dary. Než byl spolek založen se klatovští studenti scházeli v Jednotě klatovských studujících a v plzeňském spolku Radbuza. Na začátku roku 1883 byly zveřejněny informace o schválení stanov tohoto spolku. Původně se vymyslely dvě verze názvu spolku: Úhlava a Kramerius (podle klatovského rodáka Václava Matěje Krameria). Nakonec byla vybrána verze první. První valná hromada proběhla 14. srpna 1883 a zúčastnilo se jí 27 akademiků.⁵⁷

Během prvních let fungování tohoto spolku byli na schůzích ustanoveni jednotliví funkcionáři, např. jednatel Václav Mašek, pokladník Josef Schaller nebo zapisovatel František Krondl. Tito členové spolku byli dle zápisu ze schůze na své pozice zvoleni už na první valné hromadě. Na jedné ze schůzí výboru vznikla i tzv. divadelní komise, která se starala o divadelní sekci spolku, protože jeho představeným na divadelní činnost nezbývalo příliš času. Na valné hromadě, která se konala v roce 1885 byli členové spolku vyzváni k tomu, aby darovali knihy do spolkové knihovny, která prozatím byla určena pouze pro členy spolku.⁵⁸

Zhruba o rok později došlo mezi členy k větší rozepři, což vyústilo v oddělení se části spolku od Akademického spolku Úhlava a založení spolku vlastního - Kroužek akademiků klatovských. Ten pořádal podobné akce. Od roku 1888 si pak dokonce všichni členové spolku Úhlava mezi sebou tykali a to bez rozdílu. V průběhu svého trvání a své činnosti spolek fungoval obdobně podle svých stanov a pravidelně pořádal schůze a valné hromady. Ten si vytvářel i své knihy, kde byly zápisy ze schůzí vždy z nějakého konkrétního časového období.⁵⁹

⁵⁶ Klatovy – moje městečko. Spolky a organizace. [cit. 8. 4. 2022].

⁵⁷ NOVÁKOVÁ TURKOVÁ, Šárka. *Spolek akademiků Úhlava*. České Budějovice, 2019. Diplomová práce. Ústav archivnictví a pomocných věd historických, FF Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. s. 37.

⁵⁸ NOVÁKOVÁ TURKOVÁ, Šárka. *Spolek akademiků Úhlava*. s. 38–39.

⁵⁹ NOVÁKOVÁ TURKOVÁ, Šárka. *Spolek akademiků Úhlava*. s. 39–40.

3. Spolky pro podporu hospodářské činnosti

Druhá velká skupina, hospodářské spolky, tvořily méně početnou skupinu – v časopise Šumavan se za období 1918–1938:

Hospodářské družstvo českého Pošumaví, Místní odbor Československé obchodnické Besedy, Místní odbor československé ovocnické společnosti, Obchodní a živnostenská jednota, Společenstvo holičů a kadeřníků, Společenstvo hostinských a výčepníků, Společenstvo pěstitelů a milovníků klatovských karafiátů v Klatovech, Společenstvo různých živností, Společenstvo řezníků a uzenářů, Spolek chovatelů poštovních holubů, Spolek pro ochranu ryb - ptactva a zvířat, Spolek zahrádkářů a milovníků květin, Včelařská jednota, Všeodborové sdružení dílovedoucích - strojníků a topičů, Živnostenská mládež.

Z výše zmíněných spolků se do kulturního života zapojovaly hlavně Spolek zahrádkářů a milovníků květin a Společenstvo pěstitelů a milovníků klatovských karafiátů v Klatovech.⁶⁰ Ty ve spolupráci s výstavním výborem klatovských karafiátů⁶¹ pořádaly každoroční výstavu klatovských karafiátů v zahradě, která se nyní nachází naproti Vlastivědnému muzeu Dr. Karla Hostaše. Tato výstava se vždy pořádala v červenci a tehdy (stejně jako dnes) lákala mnoho turistů i obyvatel Klatov a je tedy za kulturní událost s mnohaletou tradicí.

4. Dobročinné a humanitární spolky

Dobročinných spolků bylo ještě o něco méně než hospodářských a kulturních, ale také pořádaly věnečky a kupříkladu pomáhaly i finančně. Ve sledovaném období se v Klatovech jednalo o následující spolky: Československý Červený kříž, Dobrovolný hasičsko-ochranný sbor v Klatovech, Dorostenky Československého Červeného kříže, Místní skupina válečných invalidů, Místní skupina válečných poškozenců–vdov a sirotek po padlých vojíněch, Mužský a ženský spolek starého Červeného kříže, Nadace pro místní chudé, Sdružení pracovníků sociální péče, Skauti a ochrana přírody, Spolek ku podpoře chudých studujících reálného gymnázia, Spolek ku podpoře propuštěných trestanců, Spolek vojenských vysloužilců, Úřad pro válečné poškozence.

Nejvýraznějšími spolky této skupiny v oblasti kulturního života byly v této skupině Dobrovolný hasičsko–ochranný sbor a Československý Červený kříž.

Hasičský ochranný sbor pořádal mnoho veřejných kulturních akcí v podobě věnečků⁶² a v podání Hasičské župy klatovské i mnoho přednášek, proslovů, předcítání divadelních

⁶⁰ Šumavan 63, 1931, č. 44, 3. 6.

⁶¹ Šumavan 62, 1930, č. 89, 12. 11.

⁶² Šumavan 51, 1919, č. 12, 12. 2.

představení a besídek.⁶³ Červený kříž organizoval dobročinné koncerty, veřejnosti přístupné slavnostní valné hromady⁶⁴ a mírové slavnosti.⁶⁵

5. Politické spolky

V roce 1857 při vytvoření kategorií spolků se přímo nepočítalo se vznikem politických spolků, k tomuto vydělení došlo až po vydání liberálního spolkového zákona z roku 1867.

Úřední a politické spolky ze všech zmíněných skupin do kultury zasahovaly nejméně: Členstvo Jednoty Československé Obce Legionářské, Klatovské úřednictvo, Klatovská župa československých úředníků a zřízců velkostatkářských, Místní organizace národní demokracie, Místní skupina všeodborového spolku, Mladá generace české státoprávní demokracie, Národohospodářský sbor jihočeský - odbor Klatovy, Národní výbor, Odbočka Svazu československého důstojnictva v Klatovech, Odbor jednoty Českých soukromých úředníků, Odbor Jednoty československých soukromých úředníků, dílovedoucích a zřízců neboli sdružení Volné myšlenky, Odbor Národní Jednoty Pošumavské, Okresní komise pro péči o mládež a dítě, Okresní sdružení agrárního dorostu a rolnictva, Okresní sdružení dorostu republikové strany Československého venkova, Okresní správní komise, Organizace Československé Národní demokracie, Organizace sociálně demokratická, Spolek advokátů kraje klatovského, Spolek majitelů domů.

Z těchto zmíněných spolků byly nejvíce kulturně činné Okresní komise pro péči o mládež a dítě a Okresní sdružení agrárního dorostu.

Sdružení agrárního dorostu a rolnictva občas pořádalo divadelní představení⁶⁶ a věnečky⁶⁷ a komise pro péči o mládež dítě tzv. slavnostní dny dětí z mateřské školy.⁶⁸

Uveďme typické oznámení o této události uvedené v Šumavanu: „*Okresní sdružení agrárního dorostu a rolnictva z Klatovska pořádá ve středu 26. t. m. v 7 hod. večer v Sokolovně klatovské věneček. Vstupné osoby 7 K, na balkon 10 K. Národní kroje a svéráz vítány. Reklamace pozvánek a prodej vstupenek v Hospodář. družstvu v Klatovech.*“⁶⁹

⁶³ Šumavan 62, 1930, č. 23, 22. 3.

⁶⁴ Šumavan 62, 1930, č. 69, 30. 8.

⁶⁵ Šumavan 63, 1931, č. 35, 2. 5.

⁶⁶ Šumavan 51, 1919, č. 4, 15. 1.

⁶⁷ Šumavan 51, 1919, č. 12, 12. 2.

⁶⁸ Šumavan 62, 1930, č. 23, 22. 3.

⁶⁹ Šumavan 51, 1919, č. 12, 12. 2.

IV. Městská samospráva jako kulturní činitel

Jestliže kulturní aktivity vyvíjené spolky stály na aktivitách jednotlivců a byly ryze dobrovolné, přejímala na sebe samospráva úlohu důležitého kulturotvorného hybatele již od svého zkonstituování v roce 1850 a záhy se v této oblasti stala jednou z jejích stěžejních činitelů. Město postupně pomáhalo rozvoji a konstituování kulturních institucí, bez nichž si kulturní život je jen obtížné představit – vedle školství se v našem kontextu jednalo především o zřizování knihovny, městského divadla, všestranné podpory sportovního života, nehledě již k podpoře spolků kupř. finančně.

Mimo vyjmenovaný rámec ovšem do kulturní sféry patřily i festivity další. Významným způsobem se to projevilo ve vztahu k různým výjimečným a významným osobnostem. Mezi nimi měly své specifické místo návštěvy prezidentů. Jako první za sledované období přijel do Klatov 3. května 1923 Tomáš Garrigue Masaryk. Prezident přijel vlakem v doprovodu ministra obrany Udržala, náčelníkem generálního štábu Mittelhauserem, prezidentem zemské politické správy Kosinou a řadou dalších významných představitelů československého státu.⁷⁰ Oficiální přivítání početnými zástupci místní politické správy proběhlo na nádraží a celý průvod (s prezidentem na koni) se pak vydal na náměstí. Tam na něj čekalo 4 500 školáků, kteří vytvořili písmeno „M.“⁷¹ Prezident se poté (opět na koni) vydal k Okresnímu domu, k městskému muzeu a nakonec na prohlídku starých i nových kasáren. Po celém městě byl pan prezident Masaryk nadšeně vítán a podle dobových odhadů se uvítání zúčastnilo 40 000 lidí.⁷² Přímo panem prezidentem byla návštěva Klatov zhodnocena velmi pozitivně.

V témže roce se začala zlepšovat ekonomická situace státu a na počest pana prezidenta Masaryka byla nově zřízená obecná a měšťanská škola pojmenována jako „Masarykova škola.“

Naopak 16. července 1923 klatovskou kulturní veřejnost zarmoutila zpráva o úmrtí známého šumavského spisovatele Karla Klostermanna, kterému bylo 75 let. Tato otřesná zpráva odsunula do pozadí zřejmě nejvýznamnější kulturní událost téhož roku – koncert známé operní pěvkyně Emy Destinové.⁷³ Jak konkrétně se porjevil smutek? Byla nějaká tryzna?

Významnou osobností v Klatovech uznávanou byl JUDr. Karel Hostaš. Již v roce 1919 zasedal v zastupitelstvu v odboru právním, muzejním, patronátním a hřbitovním. Ten jako člen klatovské samosprávy vítal a uváděl čestné členy města, zahajoval různé výstavy a

⁷⁰ SÝKOROVÁ, Klatovy, s. 392.

⁷¹ BERÁNKOVÁ, Maruška. *Uvítací ceremonie při návštěvě císařů a prezidentů v Klatovech*. In: Sborník prací z historie a dějin umění, 4/2006 Klatovy. Klatovy 2006, s. 265.

⁷² SÝKOROVÁ, Klatovy, s. 393.

⁷³ SÝKOROVÁ, Klatovy, s. 394.

výstavby. V roce 1922 bylo Karlu Hostašovi uděleno čestné uznání za jeho čtyřicetiletou práci v městském muzeu. Na schůzi na začátku roku 1924 byl mimo jiné uznán i čestným občanem města. Hostaš se stal jedním z autorů memoranda klatovské obce, které se předložilo na poradě poslancům 21. února a jako zástupce města Klatovy se zúčastnil schůzky s poslanci. Stěžoval si na nedostatečnou podporu v budování sítě okresních silnic a schválených projektů jako byla například hospodyňská škola nebo sirotčinec.⁷⁴

Stejně tak se aktivně projevoval v i Okresní komisi pro péči o mládež v Klatovech. To, že byl Karel Hostaš uznávaným členem zastupitelstva vypovídalo i o tom, že slavnostní schůze, která se sešla 11. března 1924 byla uspořádána u příležitosti jeho 70. narozenin. Předseda komise na této schůzi ve svém úvodním projevu připomněl dosavadní činnost Hostaše od doby, kdy vstoupil do okresního zastupitelstva a popřál mu dlouhá léta plné dosavadní tělesné i duševní svěžesti.⁷⁵

Koncem roku 1931 přijel do Klatov na návštěvu ministr zahraničních věcí Edvard Beneš na pozvání akademického spolku Úhlava. V městském divadle měl přednášku „O problémech nynější krize“, kterou ukončil tím, že poukázal na poměry u nás a podle něj se republika z následků krize brzy dostane. Za tato slova byl odměněn hlučným potleskem. Podruhé Edvard Beneš do Klatov zavítal již jako prezident v roce 1937.

Město neminuly další zajímavé festivity. V roce 1925 proběhla v Klatovech významná událost a pro toto město to byla premiéra. Šlo o vztyčení Stromu republiky na klatovském náměstí o Vánocích - náměstí Svobody. V roce 1926 ve městě probíhal rozkvět infrastruktury hlavně díky elektrifikaci a síti škol. V následujícím roce 1927 byla plánovaná výstavba tří a díky tomu domů, pokračování elektrifikace, rekonstrukce kanalizační sítě a městského chudobince. Město ale bohužel nemělo prostředky na tak rozsáhlé výdaje a muselo si vzít dvoumilionovou půjčku. Mimo jiné Klatovy usilovaly o zlepšení dopravního spojení a díky tomu dokonce přijel ministr železnic Nojman. Jednou z dalších modernizačních novinek bylo usnesení zastupitelstva města díky kterému byly v Klatovech na veřejných místech rozmístěny první koše na papír a odpadky. S tím souvisely případné pokuty za porušování předpisů o čistotě v městě Klatovy. Tyto pokuty byly prováděny blokovým řízením. Na podzim toho roku byla v Klatovech otevřena třetí lékárna.⁷⁶

Následující rok 1928 byl plný významných výročí - především 10 let existence samostatné Československé republiky. Město Klatovy si však nepřipomínalo jen výročí 28. října, ale i výročí 60 let od založení nejstaršího místního periodika Šumavanu. Vedle oslavy existence samostatného československého státu proběhlo 1. června 1928 ve městě slavnostní otevření krajského soudu a kromě starosty města JUDr. Karla Hostaše se ho zúčastnili i ministr

⁷⁴ MARCEL, Josef. *JUDr. Karel Hostaš, život představitele místní elity na přelomu 19. a 20. století*, Praha, 2007. Rigorózní práce, Ústav českých dějin, FF Univerzity Karlovy v Praze, s. 352–362.

⁷⁵ MARCEL, Josef. *JUDr. Karel Hostaš, život představitele místní elity na přelomu 19. a 20. století*, s. 362–364

⁷⁶ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 396.

spravedlnosti dr. Robert Mayr-Harting a poslanec František Machník.⁷⁷ Kromě investic do veřejných budov byla zastupitelstvem vykoupěna část pozemků na pravém břehu Úhlavy mezi Červeným a Novým mlýnem kvůli zřízení plovárny a slunečních lázní. Takhle v podstatě vznikl základ areálu dnešního letního koupaliště. Toto rozhodnutí zastupitelstva města bylo velmi důležité, protože to byla jedna z prvních investic města do veřejného sportu a také šlo o důkaz toho, že sport se stal důležitou součástí života moderní české společnosti.⁷⁸

1. Divadlo

Ke kultuře neodmyslitelně patří i divadlo, kde se často hrála různá představení nebo probíhaly koncerty známých osobností. Vznikala také ochotnická a loutková divadla. Zájem o hrané divadlo se zvýšil na přelomu 18. a 19. století.

První divadlo v Klatovech hráli žáci latinského gymnázia, které bylo vedené jezuitou už v raném novověku a sál využívaný pro divadlo se do roku 1721 nacházel v jezuitské škole. Poté co byl jezuitský řád zrušen zde sídlili dragouni a budova se stala školou. Roku 1818 ji pak koupilo právovárečné měšťanstvo a po schválené žádosti z roku 1842 o zřízení divadelní společnosti byla jako sál pro divadelní představení využívána síň, která se nacházela v přízemí bývalé jezuitské školy. V dalších desetiletích tady hrála představení ochotnická společnost, později i kočující divadelní společnosti a to až do roku 1889, kdy bylo divadlo uzavřeno a sál se začal využívat k jiným účelům. Na počátku roku 1894 byl ustanoven ochotnický spolek Tyl, který k představením užíval různé sály ve městě, např. U Růže, U Slunce, V Besedě atd.⁷⁹

V roce 1914 začali aktivní zastánci pracovat na vytvoření Družstva pro stavbu divadla. Toto družstvo by ve spolupráci s městem zbudovalo kulturní stánek, který by kromě ochotnického divadla hostil i biograf, koncerty, akademie a přednášky. Poté co výbor schválil návrh spolkových stanov však přišla 1. světová válka a s budováním divadla se muselo počkat, až válka skončí. Po jejím konci v roce 1918 se však zjistilo, že není dost finančních prostředků na postavení velkého divadla. Usneslo se tedy, že bude vytvořena stavba, která bude umístěna blízko náměstí a užívána jako přednáškový a koncertní sál s biografem. Také by byla vybavena jevištěm do té doby, než by se postavilo velké divadlo.⁸⁰

Jeho stavba byla zahájena v roce 1919, otevření „*městské přednáškové, koncertní, biografické a divadelní síně*“⁸¹ 18. září 1920 se stalo jednou z hlavních kulturních akcí města

⁷⁷ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 398.

⁷⁸ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 398–399.

⁷⁹ Databáze divadel - Divadelní architektura v Evropě. Stálá divadelní scéna Klatovy.

⁸⁰ Databáze divadel - Divadelní architektura v Evropě. Stálá divadelní scéna Klatovy.

⁸¹ Databáze divadel - Divadelní architektura v Evropě. Stálá divadelní scéna Klatovy.

a splněním snu klatovské kulturní veřejnosti.

Během první republiky byl činný Dramatický odbor divadelního družstva v Klatovech a i Ochotnické divadlo. Kromě toho do klatovského městského divadla jezdili hrát představení i jiné soubory, např. Pražský baletní soubor⁸², Jihočeské Národní divadlo z Českých Budějovic⁸³, Divadelní společnost p. Karla Rodena⁸⁴, Východoslovenské Národní divadlo v Košicích⁸⁵, Tylovo divadlo v Praze⁸⁶ atd. Převážně šlo o představení a přednášky. Jednu z přednášek zde měl například i bratr tehdejšího ministra zahraničí Edvarda Beneše, p. Vojta Beneš na téma Československé hnutí v Americe.

Šumavan o tom informuje: „Československé hnutí v Americe je název přednášky, kterou prosloví zemský školní inspektor p. Vojta Beneš, bratr našeho ministra zahraničí dra Eduarda Beneše, v klatovském městském divadle již v pátek 29. května v 8 hodin večer.“⁸⁷

Klatovské divadlo poskytlo zázemí i náročnějším projektům, jako bylo představení opery *Prodaná nevěsta* v roce 1929.⁸⁸

Šumavan o tom informuje: „*Prodaná nevěsta* na ochotnickém divadle. Divadelní družstvo v Klatovech po dlouhých úvahách a poradách odvážilo se klatovskému i okolnímu obecenstvu divadelnímu uskutečnit provedení velkolepé a nejkrásnější naší české opery B. Smetany „*Prodaná nevěsta*“ na ochotnické scéně. Opravdu jest to tím záslužnější, že celý soubor až na představitelku „*Mařenky*“, v níž hostuje býv. primadona jihočeského nár. divadla pí Soňa Borovičková, jest ochotnický.“⁸⁹

Rekonstrukce původní prvorepublikové podoby divadla v, která zde probíhala v letech 1967 až 1970, nijak zásadně nezměnila vzhled budovy. Stejně tak ani pozdější renovace. Divadlo se stalo centrem kulturního života a nacházely zde útočiště i další spolky, kupříkladu pěvecký soubor nebo komorní hudební tělesa.⁹⁰

2. Knihovny a knihovnictví

Prvními sběrateli knih, kteří vytvářeli knihovní fondy pro vlastní potřebu byli vysoce postavení či zámožní jednotlivci nebo náboženské řády. Tak tomu pravděpodobně bylo i v Klatovech. Tady se nejstarší knihovna mohla nacházet v dominikánském klášteře, který však byl bohužel vypálen už v roce 1419. Mezi další řády, jež měly kladný vztah ke knihám se řadí i jezuité. Ti po svém příchodu do Klatov (rok 1636) budovali kolejní knihovnu a po

⁸² Šumavan 55, 1923, č. 30, 18. 4.

⁸³ Šumavan 56, 1924, č. 90, 15. 11.

⁸⁴ Šumavan 59, 1927, č. 48, 18. 6.

⁸⁵ Šumavan 58, 1926, č. 29, 14. 4.

⁸⁶ Šumavan 59, 1927, č. 72, 17. 9.

⁸⁷ Šumavan 57, 1925, č. 39, 20. 5.

⁸⁸ ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava a VALENTA, Jiří. *Místopis českého amatérského divadla. 1. díl. A–M*. Praha 2001, s. 359.

⁸⁹ Šumavan 61, 1929, č. 40, 25. 5.

⁹⁰ Databáze divadel - Divadelní architektura v Evropě. Stálá divadelní scéna Klatovy.

uzavření koleje v roce 1773 byla knihovna přesunuta do pražského Klementina. Při požáru Klatov k němuž došlo v roce 1689 se poškodila značná část knih z tohoto souboru a tak nejsou dochovány žádné středověké rukopisy ani prvotisky.⁹¹

Knihotiskař Josef Jan Morgensäuler žádal roku 1790 o povolení k založení výpůjční knihovny. Vznik knihoven byl propojen se školstvím a již na konci 18. století a na počátku 19. století začaly vznikat právě školní knihovny, které se staly základem veřejného lidového knihovnictví. Od roku 1816 se knihovny zakládaly i na gymnáziích a postupně se začalo vytvářet vhodné prostředí pro vznik knihoven v období národního obrození a ve 30. letech 19. století se tedy začaly objevovat obecní a městské knihovny. Častým problémem však byl nedostatek finančních prostředků a proto podporovateli těchto institucí byly soukromé osobnosti a společnosti.⁹²

V roce 1848 pak přišlo uvolnění české kultury a svoboda tisku. Roku 1859 podal návrh na zřízení městské knihovny v Klatovech tehdejší klatovský purkmistr MuDr. Jan Nauš. Tento návrh byl přijat a tak vznikla veřejná knihovna, která zdarma půjčovala knihy a časopisy. Místní spolky se často zaslouhovaly o rozvoj knihovnictví zakládáním svých vlastních spolkových knihoven. Tu v Klatovech zřídila Řemeslnická beseda a také kupříkladu spolek Klatovan o spolkovou knihovnu pečoval. Po roce 1919 činnost těchto institucí začal upravovat Zákon o veřejných knihovnách obecních.⁹³

V období první republiky v Klatovech došlo k jedné z nejvýznamnějších kapitol ve vývoji místního knihovnictví. Dne 9. března 1921 byla totiž slavnostně otevřena dětská čítárna. U jejího zrodu stál řídicí učitel ve výslužbě Josef Aim a vedoucí čítárny se stala učitelka a spoluzakladatelka Božena Suková. Ta vzpomínky na tuto událost v roce 1933 uveřejnila v Šumavanu pod názvem Vznik, vývoj a vzrůst dětské čítárny v Klatovech 1920–1922.⁹⁴ Čítárně tehdy velmi pomohl zájem veřejnosti a propagace v tisku.

Šumavan o tom informuje: „*Uznání veřejnosti. Čítárna nezanikla, jak jí bylo prorokováno, ale rostla. Štěstím pro ni bylo, že jsme se všichni shodli v názoru na dítě i na knihu a že jsme měli všichni dosti dobré vůle a nikdy ne daleko ke skutkům. Komitét nezapomínal též při hmotných starostech na propagaci tiskem a tak o čítárně bylo referováno nejen v místních listech, ale i v pražských denících a v listech odborných a učitelských.*“⁹⁵

Dětská čítárna byla v té době známá jak doma, tak i v zahraničí. Fotografie z ní byly použity na různých výstavách jako doklady o pokročilém československém knihovnictví. Bylo možné si je prohlédnout na výstavě v Brně, v Praze a dokonce i v Ženevě. Také se o ní psalo v americkém časopise The Library Journale a klatovské zkušenosti byly využity i v Praze,

⁹¹ NOVÁKOVÁ TURKOVÁ, Šárka. *Spolek akademiků Úhlava*. s. 33.

⁹² NOVÁKOVÁ TURKOVÁ, Šárka. *Spolek akademiků Úhlava*. s. 33–34.

⁹³ NOVÁKOVÁ TURKOVÁ, Šárka. *Spolek akademiků Úhlava*. s. 34–35.

⁹⁴ *140 let Knihovny v Klatovech*, Klatovy 2000, s. 10–12.

⁹⁵ Šumavan 65, 1933, č. 70, 6. 9.

když tam zřizovali vlastní čítárnu.⁹⁶ Mimo jiné se ta klatovská stala vzorem pro jiná města, např. České Budějovice, Hodonín, Kolín nebo Pardubice. V roce 1933 dosavadní správkyňe knihovny paní Božena Suková předala funkci své nástupkyni paní učitelce Marii Holubové. O rok později byla knihovna rozšířena, ale v následujícím roce 1935 musela být dětská čítárna uzavřena kvůli dětské epidemii. V letech 1936–1937 dětskou čítárnu navštěvovalo celkem 400 a zvýšil se počet svazků na 2 250 knih, 27 časopisů a vlastivědných sborníků. V době fašistické okupace naší země byly knihovna i čítárna průběžně uzavřeny.⁹⁷

3. Muzeum

První podnět k založení muzea byl už v roce 1879, ale až o dva roky později vznikl tzv. muzejní výbor, kde zasedali představitelé kulturního a společenského života v Klatovech. Poté se začala vytvářet první sbírka, která byla plná nesourodých předmětů a tu zakoupila městská rada. První sbírky tak byly ukládány v sále městské radnice a jako jejich první správce je dostal na starost JUDr. Karel Hostaš. Ten vedl i různé výzkumy co se týče vytváření a rozšiřování sbírek a měl funkci jednatele muzea. Ještě v 80. letech muzeum nepředstavovalo samostatnou a nezávislou instituci. Probíhaly i různé výstavy financované městem a v té době se k činnosti muzea přidal i prof. Vaněk, který úzce a dlouho spolupracoval s Hostašem.⁹⁸

Po přelomu století se Dr. Hostaš s prof. Vaněkem zaměřili především na inventarizaci památek v pošumavských okresech. Muzeum bylo později přesunuto do části budovy tehdejší spořitelny. Z finančních důvodů se muselo jedno hlavní muzeum rozdělit na dvě menší: Městské průmyslové muzeum a Městské historicko–archeologické muzeum. Takto rozdělená muzea vstoupila do poválečného období. Po celou dobu dvaceti let se muzea potýkala s nedostatkem financí. Z toho důvodu, že byly omezené dotace, se sbírkový fond doplňoval především dary. Navíc nastaly i prostorové potíže, které měla vyřešit přístavba muzea. Tento návrh na přístavbu byl však v roce 1928 zamítnut a problémy se tak táhly do dalších let. V té době se zhoršoval zdravotní stav Dr. Karla Hostaše a v jeho funkci jednatele obou kuratorií ho začal zastupovat František Plánička. Ten mimo jiné vyřizoval i korespondenci. Tajemníkem muzejní správy byl pak jmenován prof. Vaněk.⁹⁹

Co se týče složení kuratorií, čím dál menší procento členů tvořili gymnazijní profesori a aktivní zájemci. V té době obě muzea v rámci vlastní činnosti nevykazovala výraznější akce.

⁹⁶ *160 let Knihovny v Klatovech*, Klatovy 2020, s. 16.

⁹⁷ *160 let Knihovny v Klatovech*, Klatovy 2020, s. 18–19.

⁹⁸ BENEDIKT, Jan. *Historie klatovského muzea v letech 1882–1945*. In: Sborník prací z historie a dějin umění, 2/2003 Klatovy. Klatovy 2003, s. 94–98.

⁹⁹ BENEDIKT, Jan. *Historie klatovského muzea v letech 1882–1945*. s. 102–110.

Průmyslové muzeum se po roce 1922 začalo věnovat problému zaostávající řemeslné výroby. V roce 1920 byla průmyslovým muzeem, ve spolupráci s Klubem průmyslníků, pořádána informační a vzorková výstava. Část zisku z této výstavy byla použita na vydání posledního věstníku z roku 1924. Pozadu nezůstalo ani druhé muzeum, které v roce 1921 pořádalo výstavu, která se obracela do minulosti české vesnice. Zhruba od poloviny dvacátých let se objevovaly tendence vytvořit samostatné zemědělské muzeum pro šumavské okresy, které by bylo řízené pražským muzeem a vybavené sbírkovým materiálem klatovského národopisného muzea. Tento návrh se začal realizovat v roce 1927. Při klatovském muzeu bylo roku 1930 založeno Okresní zemědělské oddělení, ale v důsledku politických událostí po roce 1938 se už kompletní návrh bohužel neuskutečnil.¹⁰⁰

Hospodářské a politické problémy ve třicátých letech prohloubily finanční problémy muzea a to ani nemohlo kupovat další sbírkové předměty. V roce 1934 zemřel JUDr. Karel Hostaš a díky tomu nastaly úpravy v řízení obou muzeí, kterého se ujal František Plánička. Do konce první republiky se už pak vedla jednání o přesunu muzeí do celé budovy spořitelny, která v roce 1936 opustila i její poslední prostory. Muzeum v meziválečném období vydalo jedinou publikaci a to byl svazek Věstníku muzea města Klatov, který byl věnován kuratorem k sedmdesátým narozeninám JUDr. Karla Hostaše.¹⁰¹

---

¹⁰⁰ BENEDIKT, Jan. *Historie klatovského muzea v letech 1882–1945*. s. 110–111.

¹⁰¹ BENEDIKT, Jan. *Historie klatovského muzea v letech 1882–1945*. s. 112–113.

V. Politické zvraty a jejich odraz v kulturním životě Klatov

1. Hospodářská krize

Před vypuknutím hospodářské krize v roce 1929 byly Klatovy na vrcholu prosperity, město zahájilo řadu investičních staveb, které měly významný vliv na zkvalitnění života občanů. Bytová výstavba pokračovala i v dalších částech města např. Pod Hůrkou, Pod Vodojemem, Na Rozvoji, Pod Nemocnicí, Na Mlýnské stoce. Mimo to vzniklo v Klatovech několik nových ulic, například Pod Vodojemem, Za Chaloupkou, Na Vršek, Pod Vrškem, Štefánikova, Na Čedíku, Sportovní atd.¹⁰²

Pak se však stala událost, která všechno změnila. 24. října 1929 vypukla na základě krachu na newyorské burze začala ta největší globální hospodářská krize, kterou doprovodil celosvětový ekonomický úpadek a obrovská nezaměstnanost. I když tato krize do Československa přišla skoro rok později, tak to rozhodně nemělo malý dopad. Nicméně kolem poloviny roku byl v Klatovech z této stránky klid, např. v červenci se konal slet šumavské sokolské župy a při té příležitosti byl postaven nový sokolský stadion pod vrcholem Hůrka. Tato akce byla velmi významná i podle seznamu hostů na ni pozvaných - nechyběl zde ministr národní obrany dr. Karel Viškovský, náčelník Sokola dr. Vaníček, generál československé armády a také několik dalších poslanců a senátorů.¹⁰³

Prvním projevem hospodářské krize v Klatovech bylo uzavření chemické továrny v létě 1930 a také narůstající nezaměstnanost. V letních měsících však byla možnost sezónních prací. Horší situace nastala v zimě. Sociální nouze spíše než živitele rodin zasáhla především ženy a děti. Důležitým nástrojem jak hospodářského oživení tak i nezaměstnanosti byly veřejné i soukromé stavby. Město se rozhodlo, že i za cenu zadlužení provede velké investice, např. regulace Drnového potoka. Klatovy také silně naléhaly na československý stát kvůli povolení výstavby nové budovy poštovního a telegrafního úřadu (klatovská hlavní pošta). To se stalo v únoru 1931 a téměř až za dva roky (říjen 1932) začala sloužit veřejnosti. Během té doby nechalo město zbourat starý městský chudobinec a barokní kapli sv. Rocha. Toto rozhodnutí bylo schváleno kvůli uvolnění stavební parcely na výstavbu okresního domu (nové sídlo okresního úřadu). Tato stavba byla ve své době vskutku impozantní a dnes v této budově sídlí Policie ČR. Výstavba Okresního domu trvala celkem 3 roky a dokončena byla v červnu 1935.¹⁰⁴

¹⁰² SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 400.

¹⁰³ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 401–402.

¹⁰⁴ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 402.

V nové budově okresního úřadu zasedl i nový přednosta. Co se týče veřejných investic tak je třeba zmínit i tři nové mosty přes Drnový potok a novou budovu odborných živnostenských škol dr. Aloise Rašína (dnes budova Střední průmyslové školy), která byla postavena v roce 1934. Mimo to jako největší soukromé investice byly výstavba hotelu Centrál (1932) a nová budova městské spořitelny na náměstí (1936).¹⁰⁵

Přestože hospodářská krize oficiálně trvala čtyři roky, město Klatovy se s ní a s odstraněním jejích následků potýkalo a vyrovnávalo až do konce první republiky. O tomto svědčí vysoká nezaměstnanost té doby. Díky krizi také byly odhaleny hlubší strukturální problémy okresu, např. horší dopravní dostupnost vůči centru, velká vzdálenost od surovinových zdrojů atd.

Jednou z možností na zlepšení dopravního spojení do Klatov, byl projekt, který vyvinul Pošumavský autoklub a šlo o vybudování dálnice na trati: Železná Ruda - Nýrsko - Klatovy - Nepomuk - Příbram - Praha. Ta by právě mimo spojení s Prahou zlepšila dopravní a obchodní napojení do Bavorska. Bohužel s tímto problémem se Klatovy potýkají dodnes. Město si i dost slibovalo od cestovního ruchu a na základě toho si městský úřad koncem 30. let začalo tvořit statistiku cestovního ruchu, dle počtu osob, které v něm přenocovaly.

Dalším z významných kroků ke zlepšení zaměstnanosti ve městě a důkazem o moderním sociálním smýšlení Klatovanů bylo zřízení prvních jeslí při odborné škole pro ženská povolání v roce 1933, kde byly přijímány v opatrování děti do tří let, jejichž rodiče jsou nuceni chodit do práce.¹⁰⁶

Dále se rozvíjel i automobilismus a v městském biografu proběhlo premiérové představení. Radostnou zprávu podalo i sčítání lidu v roce 1931. Méně veselejší bylo sčítání pro klatovský politický okres. To, že se zdejší obyvatelé z okresu stěhovali jinam vzniklo to i z toho důvodu, že Šumava a šumavské podhůří tehdy neposkytovaly nejlepší životní podmínky. Roku 1931 proběhla oslava klatovských karafiátů. V červenci tedy proběhla jejich propagační výstava, která ukázala nejen krásu ale i to, že pěstování karafiátů je „in“. Po skončení výstavy bylo požádáno o dlouhodobý pronájem této zahrady, aby se zde mohly klatovské karafiáty prezentovat a tak vznikla tradice červencových výstav těchto květin. Návštěvníci prohlásili, že: *„Ty karafiáty klatovské, tak známé daleko široko, odborně pěstěné a tvořící kusy nevídané krásy a poutavosti.“*¹⁰⁷

Kromě autoklubu byl v roce 1936 založen i Pošumavský aeroklub. Do jeho čela tak nastoupil nejvýznamnější politik té doby - ministr národní obrany František Machník. Klatovy nadále - přes hospodářskou krizi a mezinárodní problémy - pulzovaly spolkovým i kulturním životem. Co se týče kulturních akcí, proběhl zde např. koncert českého houslového virtuosa Jana Kubelíka, vystoupení italského komorního pěvce Umberta

¹⁰⁵ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 403.

¹⁰⁶ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 403.

¹⁰⁷ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 403–404.

Urbana nebo zpěvohra Batalion v městském divadle.¹⁰⁸

Šumavan o tom informuje: „*Batalion. Zpěvohra z prostředí trosečníků o pěti obrazech. Libretto: Jos Hais Týnecký, V. Vrána a Em Brožík. Hudba od Rod Piskáčka. Provedena Dramat. odborem divadelního družstva v městském divadle dne 17. a 19. listopadu 1930.*“¹⁰⁹

Soustředění města na řešení krize nezaměstnanosti mělo za následek, že se na druhou kolej posouvaly finance určené na provoz vybraných městských kulturních institucí. Pocítilo to zejména městské muzeum, které nemělo dostatek prostředků ani na rozmnožování svých sbírek formou nákupu.

Poctám se ve městě dostalo těm významným osobnostem, které s ním byly spojovány. Kupříkladu Státní československé reálné gymnázium Jaroslava Vrchlického, pamětní busta bývalého starosty města MUDr. Aloise Maška, pamětní deska Antonína Randy (český právník a bývalý prezident České akademie věd), Městské muzeum Dra. Karla Hostaše pro vlastivědu Klatovska nebo již zmíněná Masarykova základní škola. Svého pomníku a pojmenování ulice po svém jméně se dočkal dlouholetý předseda agrární strany a nejúspěšnější premiér meziválečného Československa Antonín Švehla. Jeho pomník se nachází před budovou kasáren.¹¹⁰

2. Nástup nacismu v Německu

Druhá polovina třicátých let se pak už nesla ve znamení zhoršení mezinárodních vztahů. Protože agresivita německého souseda narůstala, Československá republika i Klatovy věnovaly zvýšenou pozornost posílení obranyschopnosti země. Občané byly mimo jiné v rámci brannosti školeni o civilní ochraně. Ke konci roku na funkci prezidenta Československé republiky rezignoval Tomáš Garrigue Masaryk a vzápětí byl na jeho doporučení novým prezidentem zvolen tehdejší ministr zahraničních věcí Edvard Beneš. Na schůzi klatovského zastupitelstva města byl Beneš prohlášen čestným občanem města Klatov „*za zásluhy o stát a národ československý.*“ Zařadil se tím k lokálním osobnostem s vazbou na město, jakými byly např. klatovský rodák a historik PhDr. Jindřich Vančura, hudební skladatel a profesor Státní konzervatoře v Praze Josef Klička, první československý premiér Dr. Karel Kramář.

Jedním z důvodů, proč v roce 1937 navštívil Klatovy Edvard Beneš,¹¹¹ bylo uklidnění

¹⁰⁸ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 405–406.

¹⁰⁹ Šumavan 62, 1930, č. 92, 22. 11.

¹¹⁰ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 406.

¹¹¹ BERÁNKOVÁ, Maruška. *Uvítací ceremonie při návštěvě císařů a prezidentů v Klatovech*. s. 266.

celého regionu. Beneš přijel na pozvání ministra Machníka a důvodem bylo aspoň částečně uklidnit obyvatele jižních a jihozápadních Čech z nacistického Německa a z jeho vojenských choutek. Možným účelem pozvání prezidenta ministrem Machníkem také bylo to, že právě pan ministr sám zažil co to znamená politický boj, který nezná slitování.¹¹² Cesta Edvarda Beneše do Klatov probíhala za přísných bezpečnostních opatření. Radost z návštěvy prezidenta bohužel však netrvala dlouho, protože 14. září 1937 v ranních hodinách zemřel první československý prezident a čestný občan města Klatovy Tomáš Garrigue Masaryk. O týden později se v Praze konal pohřeb tohoto milovaného prezidenta a město Klatovy za tímto účelem vyslalo speciální delegaci. Na jeho náměstí byla postavena smuteční tryzna, shromáždila se na něm klatovská veřejnost, aby naposledy vzdala hold tomuto milovanému otci národa.

Rok 1938 se naplnila nejhorší myšlenka českého národa, protože ještě před Mnichovskou dohodou Adolf Hitler prohlásil, že Československu nastanou krušné časy. Tento rok byl také naplněný statečností a odvahou Klatovanů, kteří byli ochotni bránit svůj stát i za nepříznivých podmínek. Tato morální síla ukazuje i to jakou silnou pozici měla v té době hodnota demokracie a svobody. Další událost, která podpořila odhodlanost města bránit svou vlast bylo přesunutí 35. pěšího pluku Foligno z Plzně. Jeho přivítání tedy demonstrovalo připravenost obrany ohroženého státu. Tehdejšího starosta města pan Adolf Nevláčil ve svém uvítacím projevu mimo jiné prohlásil toto: „*My nežádáme po nikom cizí území jen proto, že na něm žije statisíce Čechoslováků, ale své nikomu nevydáme.*“¹¹³

V podstatě všechny významnější svátky města včetně oslav svátku práce se nesly v podobném duchu. Město mělo také v červnu 1938 komunální volby, které ovlivnila mobilizace. Pobouření vyvolaly různé německé provokace včetně přeletu německého vojenského letadla nad městem, který byl zaznamenán v ranních hodinách 11. srpna 1938. Jako odpověď Klatov na tuto událost bylo zaslání usnesení obecního zastupitelstva prezidentu republiky. V tom byla vyřčena výzva o obnovení míru a pořádku v příhraničí. Toto prohlášení končí slovy: „*Zůstávajíc věrni ideálům našeho státu, stavíme se do všech důsledků za Vás, pane prezidente a za naši odpovědnou vládu v přesvědčení, že se nestane nic, co by zavadalo příčinu k nesmírnému rozrušení našeho věrného obyvatelstva, které jest odhodláno brániti naši svobodu tohoto státu do všech krajností.*“¹¹⁴

Již před záříjnovými událostmi tedy vyvstala obava, že český stát bez ohledu na odvahu bránit svoji svobodu ustoupí postupujícímu německému diktátu. Výše zmíněná hospodářská krize měla na kulturní život v Klatovech větší vliv než nástup nacismu v Německu.

Hlavními obránci města, kteří byli zároveň i jeho symbolem byli dragouni. Původní

---

¹¹² SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 408.

¹¹³ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 409–412.

¹¹⁴ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 414.

dragounský pluk, který vznikl už za doby monarchie byl po vzniku republiky přeformován na Československý jezdecký pluk č. 14. V roce 1920 se pak sloučil s dragounským plukem č. 2, který byl v Dobřanech a tak vznikl Dragounský pluk č. 4 Antonína Švehly, který fungoval až do března 1939 (konec samostatného československého státu).¹¹⁵

---

¹¹⁵ SÝKOROVÁ. *Klatovy*, s. 414.

VI. Závěr

Cílem předložené práce bylo zmapování kulturní situace v Klatovech období let 1918–1938 a jeho zhodnocení. Jak vyplynulo ze stručného přehledu v první části, lze pojem kultura chápat velmi mnohostranně. Tato skutečnost naznačila i obtížnost přesného vymezení rámce zkoumání na klatovském příkladě. Zúžila jsem proto svůj zájem na sledování dvou profilujících fenoménů. Na jedné straně to byly spolky, které v té době působily – nejen kulturní v užším slova smyslu, ale i hospodářské, dobročinné a humanitární a také politické. Na straně druhé stanulo město jako kulturní činitel, které pořádalo různé akce, výročí a návštěvy.

Ve druhé části jsem se zaměřila na výše zmíněné spolky. Nejprve jsem zavedla typologii spolků, poté jsem se zaměřila na druhy spolků, které působily v Klatovech během sledovaného období. Jak vyplývá z jednotlivých podkapitol, měly v Klatovech nejpočetnější zastoupení spolky první skupiny, tzn. Pro podporu umění a věd a spolky pro družnou zábavu. Právě zde se soustředil Sokol, pěvecký spolek Šumavan či Měšťanská beseda, které bez nadsázky tvořily páteř klatovského kulturního života.

Ve třetí kapitole jsem zjišťovala jak město Klatovy zasahovalo do kultury a jak samo podporovalo kulturní život. Kromě toho, že byly pořádány koncerty a slavena výročí, jednou z nejvýznamnějších událostí byly návštěvy prezidentů. Nejprve československého prezidenta T. G. Masaryka, který do Klatov přijel v roce 1923, poté v roce 1937 za politicky pohnutějších okolností Edvarda Beneše. Klatovský kulturní život ovlivňovaly festivity ale i kolem dalších osobností: jednou z nich byl JUDr. Karel Hostaš. Ten nejdříve zasedal v městském zastupitelstvu a později zahajoval různé výstavy, výstavby, uváděl čestné občany města (později se jím také stal), projevoval se v Okresní komisi pro péči o mládež atd. Mimo to se také později stal starostou města a pracoval v městském muzeu, které po něm dnes nese jméno. V této části práci jsem se zabývala i divadlem, knihovnictvím a porovnáním divadel ve městě Louny a Klatovy. O divadle a knihovnách/knihovnictví jsem krátce popsala jejich vznik a působení na českém území a potažmo i v Klatovech.

Čtvrtá a poslední část je věnována politickým zvrátům a jejich odrazu na kulturní život v Klatovech. Tuto část jsem rozdělila na dvě podkapitoly: hospodářská krize a nástup nacismu v Německu. V první části popisuji jak se hospodářská krize projevovala ve městě a jakými způsoby se s ní Klatovy vyrovnávaly. Projevy krize zde byly podobné, jako všude jinde (uzavírání továren, nezaměstnanost). Město v té době provádělo několik investic, např. regulace Drnového potoka nebo výstavby několika budov. Těmi byly poštovní a telegrafní

úřad, okresní dům, hotel Centrál a městská spořitelna. Dalšími kroky jak se vyrovnat s hospodářskou krizí bylo zlepšení dopravního spojení do města, zřízení jeslí, rozvoj automobilismu a založení Pošumavského aeroklubu (1936). Koncem roku 1931 do města přijel na návštěvu tehdejší ministr zahraničí Edvard Beneš. Rozdávaly se i tituly čestný občan města, které získaly osobnosti spjaté s Klatovami. Ke konci první republiky při nástupu nacismu v Německu už ve městě panovala pochmurná nálada a obava z narůstajícího německého vlivu. Ta vyvrcholila po Mnichovské dohodě (září 1938) a bylo jisté, že české zemi nastávají krušné časy. Již výše zmíněná hospodářská krize měla na kulturní život v Klatovech větší vliv, než nástup nacismu v Německu. Ten měl minimální vliv.

VII. Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny archivní

Státní okresní archiv Klatovy, Archiv města Klatov, pamětní kniha 1905–1956

Prameny tištěné

Šumavan 50, 1918 – 71, 1939

Literatura

140 let Knihovny v Klatovech. 1. vyd. Klatovy: Městská knihovna, 2000.

160 let Knihovny v Klatovech. 1. vyd. Klatovy: Městská knihovna, 2020. ISBN 978-80-907785-3-5.

125 let Pěveckého sboru Šumavan Klatovy, člena Unie českých pěveckých sborů: 1861–1985. 1. vyd. Klatovy: Stálá divadelní scéna, 1986.

BENEDIKT, Jan. *Historie klatovského muzea v letech 1882–1945.* In: Sborník prací z historie a dějin umění, 2/2003 Klatovy. Klatovy 2003, s. 94–113. ISBN 80-85628-78-3.

BERÁNKOVÁ, Maruška. *Uvítací ceremoniály při návštěvě císařů a prezidentů v Klatovech.* In: Sborník prací z historie a dějin umění, 4/2006 Klatovy. Klatovy 2006, s. 265–266. ISBN 80-85628-92-9.

BURKE, Peter. *Co je kulturní historie?* 1. vyd. Praha: Dokořán, 2011. ISBN 978-80-7363-302-8.

DRAŠAROVÁ, Eva. *Typologie spolků v Čechách v 50. letech 19. století.* In: Seminář a jeho hosté. Sborník k 60. narozeninám doc. dr. Rostislava Nového. Praha 1992, s. 271–281. ISBN 80-901489-0-5.

HOSTAŠ, Karel. *K historii divadla v Klatovech.* 1. vyd. Klatovy: J. Z. Laš, 1921.

KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918–1938). Díl první: Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918–1929).* 2. vyd. Praha: Libret, 2003. ISBN 80-7277-195-7.

KOUBOVÁ, Zdeňka. *50. výročí Stálé divadelní scény Klatovy.* 1. vyd. Klatovy: Stálá divadelní scéna, 2013.

LENDEROVÁ, Milena. *Kulturní dějiny? Kulturní dějiny!*. Pardubice: Theatrum historiae 2, 2007. s. 9–11.

MARANDA, Radim a SZALÓ, Csaba. *Kulturní sociologie*. 1. vyd. Brno: Katedra sociologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, 2013. ISSN 1214-813X.

MATĚJŮ, Martin. *Sociologie kultury a kulturně výchovné činnosti. Učební text pro 4. ročník gymnázií*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987.

NOVÁK, Pavel a kolektiv autorů. *Dějiny hmotné kultury a každodennosti českého venkova devatenáctého a první poloviny dvacátého století*. 1. vyd. Praha: Národní zemědělské muzeum v Praze, 2007. ISBN 978-80-86874-06-7.

PETRÁŇ, Josef. *Dějiny hmotné kultury. Díl 1. - Vymezení kulturních dějin. Část 1. - kultura každodenního života od pravěku do 15. století*. 1, vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985.

POPELOVÁ, Jiřina. *Poznání kulturní skutečnosti*. 1. vyd. Praha: Kruh přátel filosofie Vladimíra Hoppe, 1936.

RUBÁŠ, Iwan. *150 let klatovského Sokola*. 1. vyd. Klatovy: Majka, 2018.

SKOVAJSA, Marek. *Struktury významu. Kultura a jednání v současné sociální teorii*. 1.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2013. ISBN 978-80-7419-163-3.

SÝKOROVÁ, Lenka a kolektiv autorů. *Klatovy*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-018-0.

ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava a VALENTA, Jiří. *Místopis českého amatérského divadla. 1. díl. A–M*. 1. vyd. Praha: Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 2001. ISBN 80-7068-154-3.

VANČURA, Jindřich. *Padesát let Měšťanské Besedy klatovské (1863–1913)*. 1. vyd. Klatovy: Měšťanská beseda, 1913.

Kvalifikační práce

MARCEL, Josef. *JUDr. Karel Hostaš, život představitele místní elity na přelomu 19. a 20. století*. Praha, 2007. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta. Ústav českých dějin.

NOVÁKOVÁ TURKOVÁ, Šárka. *Spolek akademiků Úhlava*. České Budějovice, 2019. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Plzni. Filozofická fakulta. Ústav archivnictví a pomocných věd historických. Vedoucí práce Lenka Martínková

Internetové zdroje

Stálá divadelní scéna Klatovy [online]. Theatre architecture: ©2022 [cit. 9. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.theatre-architecture.eu/cs/db/?theatreId=41>

Spolky a organizace [online]. Klatovy - moje městečko: ©2022 [cit. 9. 4. 2022]. Dostupné z: <https://klatovymojemesto.majestat.cz/rubriky-1/spolky-a-organizace>

Historie Sokola [online]. TJ Sokol: ©2022 [cit. 9. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.sokol.eu/historie-sokola-pamatky>

VIII. Resumé

The topic of my bachelor thesis is Cultural life in Klatovy in the years 1918–1938. I chose this focus because I am interested in life during the First Republic and the development of culture in Klatovy during this period. The work will be divided into four chapters: definition of culture and cultural life, associations of various categories operating in the city in the period, culture in Klatovy during the First Republic and the situation in the city at the end of the First Republic. I will also deal briefly with theater and librarianship in this period and compare theaters in Louny and Klatovy. The aim of the work will be to map the cultural situation in Klatovy in the selected period and its evaluation. As principles and methods of work, I used the analysis of published and unpublished period sources and synthesis. In terms of resources, in addition to the bibliography, I also used Internet resources, the period magazine Šumavan and a memorial book.

IX. Přílohy

Ilustrace 1: Správní výbor Sokola – 1936 (Zdroj: Klatovy – moje městečko)

Ilustrace 2: Klub šachistů v Klatovech – 1936 (Zdroj: Klatovy – moje městečko)

Ilustrace 3: Tomáš Garrigue Masaryk na návštěvě v Klatovech – 3. 5. 1923 (Zdroj: Lenka Sýkorová – Klatovy)

Ilustrace 4: Edvard Beneš v Klatovech – 1937 (Zdroj: Lenka Sýkorová – Klatovy)

Ilustrace 5: JUDr. Karel Hostaš (Zdroj: Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech)